

Magyar Népművelés

**Fejérvármegye Népművelési Bizottságának
és Testnevelési Bizottságának hivatalos lapja**

Szerkesztőség:

Székesfehérvár, Rákóczi-utca 6/b.

Kiadóhivatal:

Székesfehérvár, Vármegyeház.

Kéziratokat nem adunk vissza.

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG:

Dr. Havranek József, Mészöly Géza,
Nevelős Lajos, Chalupka Rezső,
Bene Lajos, Nemes Ernő.

FELELŐS SZERKESZTŐ: **BENE LAJOS.**

Megjelenik minden hó 15-én.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre 2 pengő.

Hirdetéseket megállapodás szerint vesz fel a kiadóhivatal. — Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatal címére küldendők.

Népművelés.

Jegyzeteim közt lapozgatva, ezeket a szép szavakat találtam: »Ha a hullócsillag leesik, sístergő szikrák jelzik útját; ha harmat és eső hull a virágra, áldásnak kelyhévé avatja azt; ha valahol virág nyílik, ott illat is árad. Kedves Testvéreim, a mi utjaink is kell, hogy nyomokat hagyjanak. Gondoljátok meg, hogy a mi utunk vagy sáros, piszkos ut... vagy áldott nyom, mely oázishoz vezet, melyben virágok fakadnak.«

Ugy gondolom, ezek a szavak joggal alkalmazhatók a falusi vezető emberekre, kik hivatásuknál, állásuknál fogva született vezérei a népnek, kell tehát, hogy működésük nyomokat hagyjon és pedig olyanokat, melyek a fenti oázishoz vezetnek, hol virágok fakadnak. A falu született vezetői — hivatalból azok — a pap, jegyző, tanító. Népművelést itt alig tudok elképzelni az ő aktív közreműködésük nélkül; és ha van valami, ami a nemes ambíciót felébresztheti, úgy bizonyára a népművelés magasztos, lélekemelő munkája az. Ezt a munkát nem bizhatjuk illetéktelenekre, mert ez könnyen mellékvágányokra terelhetné ezt a nagyjelentőségű ügyet; ugyanis ha mi nem vezetjük a népet, ha mi nem oktatjuk őket, csakhamar jelentkezhettek a hamis próféták. Jól mondotta Bismark: Wenn die Berufenen schweigen, ertönen die Charlatane. — Erről a tárgyról már sok cikk, sok közlemény jelent meg, miért is nem óhajtok ismétlésekbe bocsátkozni, inkább egy pár gondolatot óhajtok megrögzíteni.

Sokszor halljuk azt az ellenvetést, hogy

nem érdemes a néppel vesződni ez irányban, nem érdeklődnek ők előadások iránt. Azt hiszem általánosítani nem szabad; vannak helyek, hol indolenciát, nemtörődömséget, részvétlenséget találhatni; itt mindenesetre nehezebb munkát kell végezniök az előadóknak és fokozottabb mértékben azon kell lenniök, hogy az érdeklődést mégis csak felkeltsék. Ez abban fog nyilvánulni, hogy az előadandó tárgyakat is szerencsésen, nagy hozzáértéssel válogatják meg. Unalmas tárgyról kár beszélni; elvont, magas régiókban kalandozó előadásokat az egyszerű nép nem tud megemészteni, miért is gyakorlati témákat választunk és olyanokat, melyek képesek az érdeklődést felkelteni; általánosságban mozgó előadások, közhelyek megszokott ismétlése unalmas. De nemcsak a tárgy ügyes megválasztása, hanem az előadás, a hang, a beszéd szónoki felépítése is nagyban hozzájárul az érdeklődés felkeltéséhez. E tekintetben folyton képezni kell magunkat, s ha nem is lehetünk Demoszthenesek, annyit mindenesetre el kell sajátítanunk, hogy legalább némi szónoki készséggel rendelkezünk. Tudjuk valamennyien, hogy mily kínos csak hallgatni is az előadónak vergődését, erőlködéseit, mikor attól kell félnie a hallgatónak: no, most már nem bírja tovább! Ezért készületlenül nem szabad az előadói asztalhoz menni. Akik tulságosan biznak a maguk beszélőkéességében, s ezért elhanyagolják a készüléket, rendesen tartalmatlan, lapos és hosszúra nyúló beszédekkel kinozzák a hallgatóságot; ismétlésekbe esnek, s nem találják a végét előadásuknak. Quintilliánnak rövid tanítása a szónoki előadás kellékeiről állandó ér-

vénnyel bir. A szónoknak úgy kell beszélnie: ut veritas pateat, placeat, moveat, vagyis, hogy a kifejtendő tárgy kellőleg megvilágítva legyen, azután tetszetős formában adassék elő (stiliztika!) és a hallgatóságot megindítsa, meg-hassa. Ha mindehhez még hozzávesszük a helyesen alkalmazott szemléltetést (vetítőgép, film), azt hiszem, alig fogunk találkozni azzal a megállapítással, hogy a nép nem érdeklődik az ismeretterjesztő előadások iránt. Igaz, hogy mindezen kellékek együttes találkozása nem tartozik a gyakoribb esetek közé.

Miért is szükség volna oly vezérkönyvekre, melyek az egyes tárgyakból bővebben tárgyalnák mindazon kérdéseket, melyek egyrésztől gyakorlati jelentőséggel bírnak, másrésztől pedig az érdeklődést is felkeltik; pl. a történelemből ne csak a száraz tényeket tárgyalják, hanem minél több érdekes epizódot, esetet, vagy tréfás dolgokat, pl. egy uralkodó életéből; ha ilyen apró történetkével tudja fűszerezni az előadó a tárgyát, akkor már is biztosította sikert, a

hallgatóság nem fog unatkozni, amire a falusi hallgatóság amúgy is hajlamos. E sorok írója a világtörténelmet és a magyarok történetét feldolgozta némileg a népfőiskolai előadások részére (persze csak saját használatára), de hiányzik ezen feldolgozásban épen a fentemlített apróbb, érdekes epizódok tömege; ilyen tartalmu vezérkönyvre volna szükség; a sok kötetes és nagyszabású történelmi munkák inkább az iskolázottabb és kulturáltabb hallgatóság számára valók; népies feldolgozásra van szükség a falu részére. Tudtommal ily vezérkönyvek nincsenek.

Tudom, hogy a megfelelő anyagi eszközök hiányában kell keresnünk az okokat, de reméljük, hogy idővel mindjobban fejlődik a népfőiskolai előadások tartalmi és technikai része, hogy ilyformán azt a sokat hangoztatott kulturát intézményesen, és intenzíve terjeszteni képesek legyünk, amire annál is inkább szükségünk van, mert elpusztul a nemzet, ha kulturális fejlődését elhanyagolja. —y.

Az alsótöbörzsöki római temető.

Az elmúlt évben a pákozdvári ásatáson kívül a Sárbogárdhoz tartozó Alsótöbörzsökon is volt alkalma muzeumunknak kutatásra, ahol Kaszás György földjén római edényeket találtak. A leleteket tulajdonosuk Huszár Dezső nemzetgyűlési képviselő ajánlatára a székesfehérvári muzeumnak adományozta. Ugyaninnen már római sírkövek is kerültek a Nemzeti Muzeumba. Ez még inkább biztatott az ásatás megkezdésére, amiben a szükséges munkaerő áldozatkész megajánlásával dr. Banák György nagyhorcsöki jószágkormányzó volt segítségünkre.

Szeptember 3-ikán fogtunk munkához, amelynek legérdekesebb eredménye egy bolygatatlan, római urnasír felbontása volt. A sírt fedővel takart, hatalmas, hordóalakú agyagedény képviselte. Máskor az ilyen urnasírok tele szoktak lenni földdel, a jelen esetben azonban a fedő oly szorosan takarta az urnát, hogy föld nem hatolhatott bele és fenekén eredeti állapotban találtuk meg a hulla elégetése után megmaradt hamvakat. Az urnában egy fekete pohárka is volt, melybe római szokás szerint valószínűleg ételt tettek. Mindjárt az urna mellett másik, fedővel takart edényt is találtunk. E tálalaku edényben a föld között csontdarabkák és kis tányér feküdt, melynek fenekét szomorufüzt ábrázoló bélyeg díszíti.

Az ásatást kiterjesztettük Zsigmondy István szomszédos földjére is. Itt meg értékes bronz lele-

tekre akadtunk. Különösen értékes két római kancsó-fül. Az egyiknek alsórészét kígyókkal körülfont meduzafej díszíti, e felett halotti jelvények és oltár előtt álló férfit ábrázoló áldozati jelenet látható, míg felső részének kinyúló karjai, melyekkel a kancsó szélére támaszkodott, madárfejet ábrázolnak. A másik edényfűlnek alsó végét frigiai sapkát viselő emberfej, a felsőt agancsos szarvasfej díszíti. Nem kevésbé értékes egy bronztál fogantyúja kosfej végződésével és két edényfűl madárfejes díszel.

Egyéb leletek: vasszegek, vaspánt, kulcsok, zárlemezek, melyek alakja, elhelyezkedése, a rajuk látható famaradványok mind sírládára utalnak. A temetőt tehát ezek alapján úgy rekonstruálhatjuk, hogy az edényekből álló urnasírok mellett voltak benne olyan sírok is, melyekben az elégetett hamvak egy kisebb, négyszög alakú, fából összeszegetelt, zárral felszerelt sírládákban pihentek. A hamvak mellé bronz-, üveg-, kisebb agyagedényeket is tettek, mint kegyeleti tárgyakat. Egyes bronzdarabokon és üveg-töredékeken látható oladási jelek arra vallanak, mintha a hullával együtt azokat is ráhelyezték volna a máglyára és megégették.

A talált tárgyak mind muzeumunkba kerültek. Magukban véve is, de főleg lelő körülményeik pontos ismereténél fogva, római gyűjteményünknek legértékesebb leletei és nagyon becses adatok a megye területén lakó, elrómaisodott, ereviscus keltatörzs kulturájához.

Marosi Arnold.

Az osztatlan egytanerős iskola tanítóihoz!

(Egy szerény indítvány.)

Figyelemmel olvastam vezető kir. tanfelügyelőnk felhívását, illetve körrendeletét az új tantervről vonatkozólag. Megértjük intencióját, tudjuk mit akar, ismerjük szép terveit s iparkodni is fogunk az ő utmutatása, irányítása mellett dolgozni és mindent megtenni, a mi népünk művelését, haladását célozza. S éppen azért helyén való és szükséges, hogy az új tantervet napirenden tartsuk, kíváncsok, hogy minden tantestület foglalkozzék azzal, hogy így, annak rideg betűiből e lélek munkája által melegség, életrevalóság, szeretet sugározzék ki a tanyák, faluk magyar ifjúsága felé! Hála Istennek, hogy végre szakítottunk a multtal, mert a mai magas nivóju tanítósnak már nem is lehetett annak korlátai között úgy dolgozni, hogy az megfeleljen a kívánt követelményeknek. Az újabb és újabb tanítási módszerek felvetődése, az életre való nevelés törvényei azt parancsolják, hogy már vesztegetni való időnk nincs, teljes erővel és lelkesedéssel kell hozzálátnunk a nemzetépítő nagy munkához, ha azt akarjuk, hogy magyar népünk biztosabb alapon álljon és nagysága biztosítsa a jövő szellemi harcok küzdelmében a kulturfölényt, a győzelmet.

Ilyen gondolatok vezethették az új tanterv kidolgozóit akkor, midőn egy erős, nemzeti alapon nyugvó nagy munkát adtak elénk, hogy ez legyen tájékoztatónk a jövő nevelést illetőleg. Látjuk s részben ismerjük a kiadott új tantervet, de annak terjedelmessége, új anyaga behatósabb figyelmet kíván. Ma az első évben még csak kísérletezünk, mert csak akkor válik teljes egésszé, ha azt a tanítói lélek befogadta s mintegy átszűrte módszere retortáin.

Hiszem, hogy az állami kartársak benne vannak a munkában. Mi még várjuk az új kath. tantervet, a mely lényegében nem változtat annak irányán, talán jobb, illetve körültekintőbb lesz beosztásában, hisz' tanítók, alapos öreg mesterek készítik. Addig míg a mienk is életre kél, jó lesz már most foglalkozni vele, áttanulmányozni az állami, különösen nekünk egy tanító osztatlan iskola vezetőinek, mert nincs tantestületünk. Azért szeretném, ha nekünk egy tanító iskolák vezetőinek alkalom adatnék arra, hogy mi is megbeszélhetnők a jövő teendőit, mert a mi munkánk anyaga többszörös lévén, annak beosztásánál, kidolgozásánál sok mindent körülményesebben, alaposabban kell megvitatni, mint az osztott iskola osztálytanítójának, a hol minden hónapban a tantestületben alkalom nyílik egyes tárgyak tanításánál észrevételeit megtenni, módszerét bemutatni. Az új tantervben a legnehezebb tétel nekünk osztatlan 6 osztályu iskola tanítóinak adatott föl, azért annak megdolgozására, megvitatására nem elég az, ha egy körzethez tartozó tanítók között egy-két tanyai osztatlan iskola tanítója is részt vesz és ott eleferál vagy gyakorlati tanítást mutat be. Ezzel még nem

vittük előbbre ügyünket mi osztatlan iskolaiak, mert sok osztott iskola osztálytanítója nem ismeri az egytanerős osztatlan iskola bajait, nehézségeit, mivel még nem volt benne, nem foglalkozott vele — mint a hogy én sem ismertem azt addig, míg bele nem estem a tanyai élet körébe.

Kíváncsok volna és előnyünkre szolgálna, ha legalább minden járásban az egy-két tanerős iskola tanítói — tekintet nélkül az iskola jellegére — összejönnének a megye székhelyén és egy előzetes megbeszélést, értekezletet tartanának — vagy várjunk, míg az új kath. tanterv megjelenik? — addig is, míg eljönne a tanév vége, a mikor mindenki előadná tapasztalatait, előterjesztené az eredményt, összehasonlítva a régi és új tantervet, esetleg feltárná a hiányokat, akadályokat, a melyek megbénították az eredményes működését.

Nagyon helyes volna, ha egyik állami kartársunk előadná — ki már az új tanterv szerint dolgozik — az eddig észlelt megfigyeléseit, a tanterv előnyeit és így külön-külön tantárgyakonként megtárgyalva jövő tanévre egy alapos, tökéletes tananyagot dolgozhatnánk ki, mert nem elég csak kiadni egy tervet, összehalmazni az anyagot, ha annak módzatainál, összeállításánál akadályok gördülnek a művészt elé!

Hiszem, hogy minden osztatlan egytanító iskola vezetője megérti indítványomat, hozzájárul ahhoz és a jövő munkájának megkönnyítése végett saját érdekében is részt vesz az értekezleten.

Gábor Gyula.

HIREK.

— **Kinevezések.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter Stehlik Tivadar áll. elemi iskolai igazgatótanítót (beosztva a fejérmegyei kir. tanfelügyelőséghez), Misik István rácalmási ig. tanítót, Korbély Ede martonvásári és Misikné szül. Risner Irén áll. elemi iskolai tanítókat a VII. fizetési osztály 3. fokozatába, nevezte ki.

— **Megbízás.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter Zavaros István székesfehérvári iparostanonciskolai igazgatót az 1925/26—1927/28. tanévekre megbízta az adonyi, ercsi-i, sárbogárdi, gyönki, pincehelyi, simontornyai és tamási-i iparostanonciskolák szakfelügyeletének ellátásával.

— **Halálozás.** Balogh Sándor pázmándi róm. kath. tanító életének 60-ik, boldog házasságának 30-ik évében hirtelen elhunyt. Az elhunyt 39 évig állt a magyar népnevelés szolgálatában. Annak a derék magyar tanítónak volt a típusa, aki önzetlennül, egyedül magasztos hivatását tartva szem előtt, dolgozott a magyar haza kulturájának felvirágoztatásán. Halála az egész községet gyászba borította, melynek lakói mély részvétellel kísérték utolsó útjára az elhunyt iskolamestert.

— **Választás.** Kiss Kálmán okl. tanítót a hercegfalvai róm. kath. iskolához, Sándor Kálmán okl. tanítót a vajtai róm. kath. iskolához rendes tanítóvá választották.

— **Kultúrest Százhalombattán.** Az Ifjúsági Testedző Egyesület dalárdája harmónium beszerzési alapja javára február 28-án műsoros estélyt rendezett. Az énekkar első nyilvános önálló szereplése nagy elismerést váltott ki az iskolát megtöltő közönség köréből. A hazafias és népdalok precíz bemutatása s az irredenta és szórakoztató szavatok előadása azt bizonyítja, hogy a magyar falu tele van tehetséggel, amit csak fel kell fedezni, kicsiszolni és méltó keretek között közkinccsá tenni. Szemlér Károly gyógyszerész megrázó előadásban festette le 10 éves orosz fogsága tanulságait s fogoly magyar testvéreink rengeteg szenvedését és tragédiáját. Jankovics Ferenc konferánsza, Kötél Károly, Kurán Ferenc és Halász József szavatai érdemeltek sok elismerést. A dalárda megszervezése és vezetése Böröcz Lajos kántortanító érdeme, aki odaadó, kitartó munkásságával elérte azt, hogy az ifjúsági énekkart büszkén valja magáénak a község.

— **A móri leveteoktatóképző tanfolyam befejezése.** Fejérvármegye Testnevelési Bizottsága Mórton kéthetes oktatóképző tanfolyamot szervezett. A tanfolyam képesítő zárógyakorlatai 6-án este 7 órai kezdettel tartattak meg. Ez alkalomból megjelent Pokomándi Tivadar vármegyei testnevelési felügyelő és Losonczy Jenő nyug. huszárszázados, földbírtokos a »Móri Levente Egyesület« elnöke. A vármegyei felügyelő üdvözlő szavai után a már kiképzett oktatók kifogástalanul szép gyakorlatokat mutattak be svéd torna, atletika és a játék köréből. Az elhangzott egészségi okadatok is precízek voltak. A látottak felett Pokomándi vármegyei felügyelő a legnagyobb elismerését fejezte ki. Buzdító beszédében megemlékezett a testnevelés magasztos, nemzetmentő céljairól. Utalt az akadályokra, nehézségekre, amikkel bizony a kezdetben a legtöbb helyen találkozhatnak az oktatók. Jelezte az utat, melyen haladva a legbiztosabban célhoz jutunk. Szeretet, a foglalkoztatások érdekessége, kitartás és megértő, de nem elnéző türelem a siker záloga. A tanfolyamot sikeresen végezték és ennek alapján rendes oktatók a következőket nevezték ki: Bizzer János, Brudrics Ferenc, vitéz Farkas József, vitéz Fél Mihály, Fersch József, Freiszmuth Lajos, Gabay József, vitéz Hadházy János, vitéz Halász József, vitéz Horváth István, vitéz Horváth György, Kellner Ferenc, vitéz Lepsényi István, vitéz Magyar Péter, Nagy László, vitéz Páncél Ferenc, Ruff Márton és Winter József. A tanfolyamot Stodolni József főelőadó vezette, akit a legteljesebb elismerés illeti meg.

— **Egy ifjúsági egyesületről.** A vármegyében egyik legszebben működő ifjúsági egyesület a sárkereszturi református ifjúsági egyesület. Egész tél folyamán nagy gonddal és körültekintéssel Antal Sándor ref. tanító vezette. Az egész falu gyönyörűséggel nézi azt a munkát, mely a jövő nemzedéket

készíti elő az életre. Pár év alatt már berendezkedtek, szereztek harmoniumot a dalkar tanításához, könyvtáruk van. Legutóbb megszerezték Jókai ötven kötetes munkáját. A minap adták elő a Sárga csikó c. népszínművet nagy készültséggel. Annyira ügyesen játszottak, hogy ötször kellett előadni, többen voltak az intelligencia sorából is, akik többször is megnézték az előadást. Mintegy ötmillió koronát jövedelmezett az előadás. Derék ifjúság, derék vezető, méltók az elismerésre.

— **Befejeződött a rabok analfabéta tanfolyama.** A Fejérmegyei Iskolánkívüli Népművelési Bizottság tudvalevően az ügyészségi fogházban a rabok részére analfabéta tanfolyamot rendezett, melyet Berey Miklós községi tanító vezetett szép sikerrel. A tanfolyamot a napokban fejezték be. A záróünnepen megjelent Nevelős Lajos kir. tanfelügyelő és Nemes Ernő népművelési titkár is, akik beszédet mondtak. A tanfolyamon 35-en tanultak meg írni és olvasni.

— **Műsoros estély Sárszentmihályon.** A sárszentmihályi református ifjúság f. évi február hó 28-án este 7 órakor az iskola fentartásának céljára a ref. iskola nagytermében műsoros estélyt rendezett. Tóth Juliska kedves szavata nyitotta meg az estélyt Kapcsándy »Riadó« c. költeményével. Utána Dékány József és Nagy István kellemes énekszáma következett: »Nem vesztet el Magyarország soha« címmel, melynek előadásával lebilincseltek a közönség figyelmét. Majd Marci barátunk köszönete a közönség szíves pártfogásáért, hogy ez alkalommal is zsufolásig megtöltötték a nagytermet, egyben bejelentette, hogy ez alkalommal színre kerül »Cigány Panna« c. 3 felvonásos színmű. A színmű lejátzását nagy tapsvihár követte. A jól sikerült estély programjának összeállításáért és a szereplők betanításáért Sarudi György ref. s. lelkész és Major József ref. gondnokot illeti elismerés.

— **Műkedvelői előadás Seregélyesen.** A Seregélyesi Levente Egyesület football szakosztályának műkedvelő ifjúsága február 4-én és 7-én a »Csikós«-t adta elő. Első nyilvános szereplésével nem mindennapi sikert ért el. Az egyes szereplők alakítási készsége, — általában — az élethű összjáték meglepte és a letűnt, színes, csikósélet hangulatába varázsolta a közönséget. Szívekbe markoló, hármas élőkép zárta be az előadást. A himnusz hangjai közben a lesújtott Hungária alakja jelenült meg a színpadon. Hátterében az ország gyászkeretű térképe, melynek darabjait zsvány arckifejezéssel ölelik magukhoz a rabló szomszédok. — Változik a kép. — A szózat csendül fel — Hungária kardja felemelkedik. Mögötte az integer Magyarország trikolórral díszített területéről megrettenő mozdulattal tántorognak vissza a rablók. Harmadik élőképül a dicső Hungária áll fiai között. Felhangzik a Magyar Hiszekegy... Az előadás rendezéséért — az illetékes vezetőségen kívül — Gévai Ferenc, helybeli szabómestert illeti az érdem. Az élőképet Lőrinc István Máv. áll. felvigyázó rendezte. Mindkét előadás után táncmulatság volt. Összes bevétel

6 millió 35 ezer korona. A kiadások után fenmaradt tiszta jövedelemből az I. futballcsapatot egészen, a II-at részben felszerelte az egyesület.

— **Műkedvelői előadás.** A szabadbattyáni r. kath. elemi iskola növendékeiből bályos műkedvelő színi-gárdát szervezett Csap Stefánia tanítónő s a farsang befejezéséül felejthetetlen estét szerzett — nagy odaadással és szorgalommal — a kicsinyek előadásával azoknak, akik őket végignézték. Az előadás farsang utolsó vasárnapján a Kulturházban volt. Első szám egy irredenta élőkép volt, amelyben Hungáriának hódol az egész magyarság aprajagya. Utána jött a 2 felvonásos »Álarcos bál« vigjáték, ami szokatlan volt vidéken, mert a szereplők mind kifogástalanul megállották helyüket, ami mindenesetre a rendező alapos munkája és érdeme. Hálásak, hogy a gyermekek lelkét ily odaadással s türelemmel csiszolja, finomítja, neveli, hogy jó hazafiak s honleányok lehessenek. Az előadást meg kellett ismételni s szép anyagi sikerrel is végződött, — melyet jótékony célra fordítottak. Hushagyókedden az Ifjúsági Egyesület adta elő Csíke Károly »Bíró leánya« c. vigjátékát, amelyet Horváth Imre esperes-plebános és Harmati István tanítottak be. Szereplők itt is nagy szorgalmukat s igyekezetüket mutatták be s a kitűnő vigjátékkal a közönséget szórakoztatták. Ezekkel is bizonyosságot tettek arról, hogy állandóan kifejtik azt a munkásságot, amely a kulturális fejlődésnek elengedhetetlen kelléke.

— **Kulturális élet a vidéken.** A kislángi Petőfi Dalkör febr. 28-án erkölcsi és anyagi sikerekben jól végződött műsoros dalestélyt tartott. Tóth Ignác áll. tanító, a Dalkör új karmestere vezetése mellett, a jóhírnévű dalárda még fokozta a község lakosságának a Dalárda iránti megbecsülését és meleg szeretetét, mert az élvezetes, tartalmas műsor által felejthetetlen, kedves, vidám estét szerzett a hallgatónak. Szébbnél-szebb szomorú és pattogó népdalok, oly precíz, oly hangulatos és oly magával ragadó bemutatásában gyönyörködhetek, hogy a hallgatóság lelkét is büszkeség szállta meg, hogy a Dalkört a magáénak mondhatja. A pompás énekszámok mellett színre került a »Holdkorosok« c. és a »Pataki diák« c. egyfelvonásos színjáték. Mindkét vigjátékban a magyar humor, helyzetkomikumok egymást követték és a szereplők alakításában, kitűnően elevenedett meg a régi világ. A nagyszámú közönség szünni nem akaró tapssal jutalmazta a játékot. Bár a szereplők mindenike valóságos művészeknek bizonyult, mégis ki kell emelni Molnár István, Szendi László és Lábadi János dalárdai tagok és Nádi Katica pompás alakítását, akik valósággal remekeltek. Az énekszámok sikeres kiválasztása és betanítása, az est kedvessége vidámsága Tóth Ignác tanító munkája. A kedélyes és élvezetes est műsorát, közkíváncsra a Dalkör március 7-én megismételte.

— **Gyermek Arcképek** címen összefoglalva adta ki Koroknay Istvánné, Stránsky Lujza 8—13 éves gyermek irt monológjait és dialogjait. A szeretettel megírt darabokban sok kedves jelenet, közölők

többet igen jól lehet használni iskolai ünnepélyeken. Ára 2 pengő, megrendelhető a szerzőnél Szombathelyen.

— **Naturális zongora iskola.** Dezső Gábor a zenekultúra fejlesztésére egy hézagpótló munkát irt: Naturalista zongora iskola címen, mely lehetővé teszi, hogy akinek fiatalabb korában nem volt alkalmá zongorázni tanulni, de van jó zenei hallása és hajlama erre, lehetővé tegye, hogy a maguk gyönyörködtetésére, szűkebb környezetük szórakoztatására, elérjék célukat. Nem művészi képzésről van szó, de azért komoly tanulmányt nyújt, akik a leckéket szigorú pontossággal betartják, azok megtanulnak belőle zongorázni. Bármilyen dalhoz, táncnótához kíséretet tudnak játszani. A munka kezdők és haladók részére készült. Különös figyelemmel a magyar népdalok és csárdások művészi harmonizálására. A leckéken kívül 70 legismertebb népdal és csárdás kotta is van benne. Az izléseken kiállított vaskos füzetet a »Falu« Szövetség adta ki, ahonnan (Budapest, V., Zoltán-ucca 8. szám) 125.000 koronáért megrendelhető.

— **Filmoktatás.** A magyar filmoktatás fejlődéséről, tudományos és paedagógiai jelentőségéről ad számot az a két füzet, mely Geszti Lajos tanár szerkesztésében a Magyar-Holland Kulturgazdasági R.-T. kiadásában megjelent. Geszti Lajos a filmoktatás módszeréről és az iskolai filmprogramokról irt terjedelmes tanulmányokat, Pécsi Albert: A film szerepe az egyes tudományágakban c. értekezése a filmek alkalmazásának lehetőségeire nézve ad értékes utmutatásokat. Kogutowicz Károly doktor egyetemi tanár az előadók feladatait határozza meg. Besenyei Boldizsár az oktatófilm-mozgalom keletkezéséről ír és a jövő évi programról közöl értékes összeállítást.

— **A film a népművelés szolgálatába.** A legutóbb lefolyt bécsi nemzetközi filmoktatásügyi kongresszuson Magyarországot követendő példaképpen állították a többi nemzetek elé. Most van folyamatban, hogy az oktatófilmügyet a népművelés szolgálatába állítsák. A magyar oktatófilmügy nemzetközi sikerét igazolja, hogy a Hágai Iskolamozgó Egyesület a Magyar-Holland Kulturgazdasági Részvénytársaságtól egy Magyarország földrajzi, történelmi és kulturális helyzetét feltűntető film összeállítását kérte.

A népművelés tizparancsolata.

(Folytatás.)

Az önzés, nyereségvágy szintén él a falu népében, hirtelen szeretne meggazdagodni. Ez ellen magasabb kultúrával és ennek révén a gazdálkodás helyes mederbe terelésével: többtermeléssel küzdhetünk sikeresen. A falusi nép önzését életkörülményei szülték. Kevés földön ugaros gazdálkodás kis jövedelmet nyújtott, melyből az életszükségleteinek — ugyan csekély — kielégítése is alig, vagy

nem is futotta. Adósságba keveredett, ez pedig erős lejtője volt a lefelé jutásnak. Gondoljuk csak meg, mit jelentett háború előtt a kamatot kiizzadni, ami bizony nem ment ritkaság számba. A hitel tehát nem segített, mert gazdasági szaktudás hiányában nem tudta jól befektetni. Megfeszített erővel dolgozott és a buza, ökör stb. eladásánál igyekezett jobb bevételre — nyereségre — szert tenni. Látni a kiindulást, sejteni a lejtő végét, bizonyos elkésredést szült, amelyen a pénz mindenhatósága épül: nyerni, nyerni, házra földre nősülni az egy mód, hogy a régi helyet biztosíthassa. Így lett önző a falu népe. A gazdagodás utáni vágy az amerikázásnak is melegágya, ugyanis a sok szerencsétlen kivándorló közt akad olyan is, aki szép vagyona telt szert, ezek visszatelepedtek, gazdák lettek. A szegénységben élőkről nem szerzett tudomást a falu, azokat nem látta, csak a gazdagokat, akik már most ismét köztük vannak. Gyerünk csak kifelé, én rám is fér egy kis dollár. Sajnos, ez ma általánosabb és fenyegetőbb, mint volt bármikor. Ezen gazdasági továbbképzéssel, jóléti intézményekkel segíthetünk, de ne úgy, hogy a régít ostorozzuk, hanem a belterjes gazdálkodás előnyeit, hasznát tárjuk fel, szemléltessük.

A szűk látókör, a kulturátlanság, a haza fogalmának csak ködben uszó képe, az említett gyenge gazdálkodásból kifolyó szegénységből önként következik, hogy a falu népe a közért nem tud áldozni. Nem fogja fel, hogy miért és az átlag anyagiakban nem bírja.

A közügyek iránti érdeklődés, abban való aktív részvétel és áldozatosság felkeltésénél, továbbá fejlesztésénél a kapcsoló és kiindulópont lehet a veszélyben való egymáson segítés. Hisz sehol nem oly nagyfoku az egymáson való segítség, mint éppen a falvakban. Tűzvésznel, árvíznél stb. mind egy szálal ott van a legjobb erejével. Ez a cselekedet már közérdekből van — egymásra utaltság — igaz nem tudatos. Ha ebbe kapcsolódunk, ezt fejlegetjük, tudatossá tesszük, ezen át elvihetjük a népet a közügyek tág terére, oda is, amelyek nem oly könnyen felfoghatók, melyek nem a közvetlen veszély elhárítását célozzák, hanem az előre látó biztosítást, a nemzeti fejlődést, kulturális haladást. De ezek is épp úgy a mi érdekeink. A kis közösségről a nagyobbra.

A hibák feltárására akarok még rátérni. Említettem volt, hogy a hibát nem ostorozzuk, hanem felette átsiklunk és a helyeset szemléltetjük. Ez az átsiklás azonban ne ám azt jelentse, hogy már most túl vagyunk, többé ide vissza nem térünk: örökre szemet hunyunk. Nem, ezt nem tehetjük, mert ezáltal egy segítő-társat, az ítélet ejtenénk el. Igenis rávilágítunk a hibára, bonczoljuk, de már csak akkor, ha helyes irányba vagyunk, mikor már egy pozitív eredményt tudunk felmutatni. Ekkor összehasonlítást teszünk a kettő között, a különbséget kézzel foghatólag bizonyítja az elért siker. Az okokat keressük, melyek az okozatot létrehozták. Ítélnünk, következtetnünk a továbbiakra és kapcsolatot teremtnünk

egy újabb célhoz. Ha így járunk el, akkor mézes kanállal nyújtjuk az orvosságot.

Zsinórmérték: Az orvos tudja csak, hogy mivel gyógyít, a beteg nem. A hibát ne ostorozzuk Burkoltan, mintegy hátulról dolgozzunk. Ne helyezkedjünk szembe a néppel. Hiuság önértetre stb. legyünk tekintettel. A közös munka látszatát minden körülmények közt tartsuk meg. A hibák feltárása utólag történjék, minthogy az orvos is csak akkor mutat rá a betegségre, annak valódi nagyságára, előzményeire és a következményekre, mikor kezeltje már a gyógyulás útján van, esetleg már fel is gyógyult. Utasítást ad ekkor a jövőre nézve.

Bizzer János.

(Folytatjuk.)

Hivatalos rész.

Fejérvármegye és Székesfehérvár szab. kir. város kir. tanfelügyelőjétől.

814/1926. szám.

Fejérvármegye valamennyi állami, polgári, továbbá valamennyi állami elemi, községi, izraelita, társulati és magán elemi iskola tekintetes Igazgatójának, illetve vezető Tanítójának!

Értesitem, hogy f. évi március 4-én hason szám alatt kelt, az árvízkarosultak részére végzendő gyűjtés tárgyában kiadott felhívásomat hatályon kívül helyezem, mivel a vármegyei főispán ur Ómél-tósága az árvízkarosultak megsegélyezése iránt más módon intézkedett.

Székesfehérvár, 1926. március 8.

Nevelős Lajos s. k.,
kir. tanfelügyelő.

Fejérvármegye és Székesfehérvár szab. kir. város kir. tanfelügyelőjétől.

720/1926. szám.

Tankerületem valamennyi elemi iskolai Igazgatóságának!

Vörösmarty Mihály, hazánk nagy költőjének örökemlékü költeménye, minden magyar ember imádsága a »Szózat«.

Nemzeti életünk balsorsa, de dicsőséges multja is élénk visszhangra talál a költemény halhatatlan soraiban.

Ez érzések megnyilatkozását hiven tükrözi vissza Szege Sándor festőművésznek a »Szózat«-ról alkotott művészi kivitelű színes képe.

Óhajtandó, hogy legyen e kép minden magyar ember házának legszebb ékessége. Szemlélődjünk rajta munkás életünk szabad perceiben, az ünnepnapok nyugodt, csendes óráiban és üdítő oázis lesz e kép nemzeti balsorsunk szomorú, de nem végtelen sivatagában.

Felkérem, szíveskedjék az iskolás gyermekekkel megismertetni s ez uton oda hatni, hogy a szülők minél nagyobb számban rendeljék meg. Egy kép ára 25.000 korona. A megrendelésre vonatkozólag a község előljárósága tájékoztatást nyújt.

Székesfehérvár, 1926. február 23.

Nevelős Lajos s. k.,
kir. tanfelügyelő.

Fejérvármegye és Székesfehérvár szab. kir. város kir.
tanfelügyelőjétől.

999/1926. szám.

Fejérvármegye valamennyi állami elemi iskolai gondnokságnak, községi, hitfelekezeti, társulati és magániskola iskolaszékének.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. Miniszter ur f. évi 18.629/1926. VIII./a. számú rendelete alapján felkérem, szíveskedjék sürgősen értesíteni, hogy a felügyelete alatt álló elemi népiskolánál és tanítói

lakáson, illetve azzal összefüggésben 1918. évi november hó 1. óta milyen építkezéseket, átalakításokat és javításokat eszközöltek, illetve végeztek be. Legalkalmasabb lesz, ha kimutatásba foglalva juttatja hozzám. A kimutatás a következő rovatokat tartalmazza: 1. a község neve, 2. az iskola neve (külterület feltüntetve), 3. az iskola jellege, 4. az építkezés befejezésének éve, 5. az új épület, vagy épületrész megjelölése (hány tanterem, tanítói lakás, az építkezés következtében hány tanteremnyi szaporulat állott elő?) 6. mekkora az új épület (épületrész) hozzávetőleges becsértéke 7. milyen összegű építési segéllyel járult az állam az építkezéshez?

Minden iskolától értesítést kérek, tehát még abban az esetben is nemleges jelentést, ha építkezés vagy javítás nem történt.

Székesfehérvár, 1926. március hó 11-én.

Nevelős Lajos s. k.,
kir. tanfelügyelő.

Dr. HÜBNER ANDRÁS ÜGYVÉDI IRODÁJÁT

Székesfehérvárott, Várkörut 14. szám alatt
(Szinház melletti házban) megnyitotta. Telefon 335.

DIVATÖLTÖNY

NADRÁG

FELÖLTŐ

MULATSÁGOKRA

és egyéb alkalmakra szükséges eredeti angol

FEKETE,

valamint a szálbafestett
INDIGÓKÉK
gyapjuszövetekből nagy választék van.

Téli kabátposztókból

csakis a jobb gyártmányok.

NŐIRUHA,

kosztüm, alj, **KABÁT**
és köppenyekelmékben a legszebb

különlegességek.

SZEBBET, JOBBAT, OLCSÓBBAT
ugysem talál sehol, mint
RUDBÁNYAI IMRE
kizárólagos POSZTÓÜZLETÉBEN
SZÉKESFEHÉRVÁR.

TAKARÓK, LÓPOKRÓCOK EGÉSZ ÉVEN ÁT

Gazdaközönség figyelmébe!

Ha olcsón és jól kíván vásárolni a gazdaságban előforduló bármiféle **vető vagy konyhakerti magvakat,**

ugy forduljon hozzám bizalommal, hol jutányosan vásárolhat északnémet-országi takarmányrépa, bükköny, baltacin, mohar stb. magvakat.

Csiraképességért garantálok.

Külön FÁBIÁN FERENC
mag- és lőszerkereskedő
lőszerosztály Székesfehérvár, Ybl Miklós-utca.

Szabó István

épület- és butor asztalos.

Székesfehérvár, Budai-ut 14.

Az összes e szakba
vágó munkákat vállalja. — Tervekkel
— szolgál. —
TELEFON 57. SZ.

Lakás: Rákóczi-utca 29. sz. (Saját ház.)

Maizer István

elsőrangú kelmefestő
és vegytisztító telephéne

főgyűjtő-helye

SZÉKESFEHÉRVÁR,

Nádor-utca 1. szám.

— Volt Radó-féle üzlet. —

Bőrkeztük festése!

VARGA JÁNOS

temetkezési vállalata

Székesfehérvár, Széchenyi-u 61.

Vállalja

temetések rendezését

a legegyszerűbbtől a legdiszesebbig.

Egyesületeknek és jóléti intézményeknek kedvezményeket nyújt. —

Lelkiismeretes kiszolgálás!

Hatalmas segítőtársa minden tanítónak

a szemléltető oktatás legtokéletebb eszköze, a

GLÓRIA II. iskolai vetítőkészülék álló- és mozgóképek számára.

Bárki által könnyen kezelhető. Sulya 6 kgr. és a felszereléshez tartozó utiszekrényben könnyen szállítható. Minden előkészület nélkül bárhol felszerelhető. Fényforrása: városi áram, vagy nagy kapacitású accumulator. Minden filmet játszik és így normális színházi mozielőadásokra is alkalmas. E révén az iskoláknak állandó bevételt biztosít, melyből a vételár rövidesen megtérül. Olcsó filmkölcsonzés, nagy választéku oktató-filmek. **Vetítési távolság 12 méterig; képnagyság 4 méterig.**

A mozgóképek előadás közben, — magyarázat céljából, — bármikor megállíthatók és visszafelé forgatással újból vetíthetők! Teljesen tűzveszélymentes és ezért hatósági engedély nélkül használható.

Vetítőkép és Filmipari Részvénytársaság, Budapest, V. Nádor-utca 28. Telefon: 120-21.